

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ภาพระบายสีของเด็กญี่ปุ่น อายุ 9 ถึง 12 ปี ตามทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาวิจัยและได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

การศึกษาข้อมูล

1. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและความรู้จากบทความ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการสัมภาษณ์อาจารย์ญี่ปุ่นจากโรงเรียนสมาคมไทย-ญี่ปุ่น
2. ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กของ วิกเตอร์โลเวนเฟลด์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา การแสดงออกทางศิลปะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กญี่ปุ่น อายุ 9 ถึง 12 ปี โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ

1. เด็กญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 จำนวน 32 คน จากมูลนิธิคามิอิจิ (มูลนิธิตั้งกล่าวตั้งอยู่ที่จังหวัดคามิอิจิ ประเทศญี่ปุ่น เป็นมูลนิธิที่เน้นหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น โดยมีจัดให้มีการแลกเปลี่ยนผลงานทางศิลปะหรือภาพวาดระบายสีของเด็กอยู่อย่างสม่ำเสมอ) และเก็บรวบรวมภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่าง ได้ภาพระบายสีจำนวน 32 ภาพ

2. เด็กญี่ปุ่นในประเทศไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 จำนวน 20 คน จากโรงเรียนสมาคมไทย-ญี่ปุ่น (ซึ่งสถาบันดังกล่าวเป็นสถาบันหลักที่จัดการศึกษาให้กับเด็กญี่ปุ่นที่ติดตาม บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาพำนักอาศัยเป็นการชั่วคราว โดยเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3) และเก็บรวบรวมภาพวาดระบายสีของกลุ่มตัวอย่าง ได้ภาพวาดระบายสีจำนวน 20 ภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาชั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ และเอกสารอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัยตามแนวทางทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของเด็กของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ซึ่งมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 รายการคือ

2.1 คำอธิบายลักษณะการแสดงออกทางศิลปะตามชั้นพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ตามทฤษฎีของโลเวนเฟลด์ ทางด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ การวาดภาพคน การจัดวางภาพบนพื้นที่ว่าง การใช้สี และการออกแบบ (สำหรับใช้ศึกษาเพื่อประกอบการวิเคราะห์การวาดภาพระบายสีของเด็ก)

2.2 แบบประเมินค่าลักษณะการแสดงออกทางศิลปะตามชั้นพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ตามทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ในแต่ละด้านคือ การวาดภาพคน การจัดวางภาพบนพื้นที่ว่าง การใช้สีและการออกแบบ ประกอบกับ งานวิจัยของ โกศล ภูพลอย (2532) ที่ศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีชั้นพัฒนาการทางศิลปะของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ซึ่งทฤษฎีของโลเวนเฟลด์นี้ใช้ในการประเมินค่าภาพวาดระบายสีของเด็กในด้านต่าง ๆ คือ การวาดภาพคน การจัดวางภาพบนพื้นที่ว่าง การใช้สีและการออกแบบโดยผู้ใช้แบบประเมินจะพิจารณาว่าภาพวาดระบายสีของเด็กนั้นจะปรากฏลักษณะต่าง ๆ ตรงตามเกณฑ์หรือไม่ ถ้าภาพวาดระบายสีของ

เด็กปรากฏลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์จะได้ 1 คะแนน ถ้าภาพวาดระบายสีของเด็กไม่ปรากฏลักษณะต่าง ๆ ตรงตามเกณฑ์จะได้ 0 คะแนน (ดูรายละเอียดของแบบประเมินค่า ในภาคผนวก)

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำ จากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเพื่อหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้มีความสัมพันธ์ในข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

ก. เป็นอาจารย์ผู้สอนศิลปะในระดับประถมศึกษา และมีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี

ข. เป็นนักวิชาการทางศิลปศึกษาที่มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะของเด็กในระดับประถมศึกษา

ค. เป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ในการตัดสินการประกวดศิลปะเด็กระดับชาติ และเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะเด็ก

4. ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับภาพระบายสีของเด็กญี่ปุ่นในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงปีที่ 6 จำนวน 10 ภาพ เพื่อหาข้อบกพร่อง

5. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้ไปขอคำแนะนำ จากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กญี่ปุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ภาพระบายสีของเด็กญี่ปุ่นจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมทั้งหมด เป็นภาพระบายสีของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 หรือเด็กที่มีอายุระหว่าง 9 ถึง 12 ปี จากมูลนิธิคามิอิจิ และจากโรงเรียนสมาคมไทย-ญี่ปุ่น เป็นจำนวนทั้งสิ้น 52 ภาพ โดยที่ภาพระบายสีที่รวบรวมได้นั้นเป็นภาพที่สามารถนำมาประเมินค่าในแต่ละด้านตามทฤษฎีของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ซึ่งได้แก่ ด้านการวาดภาพคน ด้านการจัดวางภาพบนพื้นที่ว่าง ด้านการใช้สี และด้านการออกแบบได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 นำภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่างเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่นักวิชาการทางศิลปศึกษาและครูศิลปศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินการแสดงผลทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ตามขั้นพัฒนาการทางศิลปะจากแบบประเมินที่สร้างขึ้น ตามทฤษฎีของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาตัดสินจากคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ท่าน ดังมีกฎเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้มีความชำนาญในด้านข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

ก. เป็นอาจารย์ผู้สอนศิลปะในระดับประถมศึกษา และมีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี

ข. เป็นนักวิชาการทางศิลปะที่มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการแสดงผลทางศิลปะของเด็กในระดับประถมศึกษา

1.2 รวบรวมข้อมูลจากการประเมินการแสดงผลทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติและเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1.3 รวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับลักษณะอื่น ๆ ที่ปรากฏในภาพวาดระบายสีของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาอภิปรายผล

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติ โดยนำผลการวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่ถูก} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

(ประคอง กระณสูตร, 2528)